

Věrohodná nebo hodnověrná past?

RECENZE

Dopracovali jsme se doby, kdy se snad v každé hospodě mluví o krizi Evropy, respektive západní civilizace. Globální smršť se řítí přes naše hlavy a my se nějak nedokážeme zmocí na obranu svých hodnot, chybí nám víra, energie, vitalita, vůle k životu. Máme snad jako kultura vyvanout, jak navrhuje filozofující přírodovědec Stanislav Komárek na každé druhé lavičce v Praze?

Čtveřice lidí, kteří žijí ve společném prostoru, o němž se nedá s jistotou říci, je-li laboratoří, domácností, kanceláří či ateliérem, žije svou aktuální osobní realitu i touhu (všichni přece máme své duchovní potřeby). Snad jde o budoucnost, o samu existenci, pro jejíž zachování je třeba něco učinit, splnit výzkumný úkol a výsledek uvést v život, aplikovat. Máme k tomu arsenál matematických a technických dovedností a pomůcek (například nohtovizory), ale také rukodělnou schopnost jakéhosi kutilství. Máme mytologii i futurologii. Naším jazykem jsou čísla a digitální systémy, ale také každodenní soubor ležérních vyjadřovacích prostředků.

Tímto úvodem přiznávám, že inscenace divadla Kámen Mamut mamut je pro mě zprávou o hluboké pochybnosti i obavě o naši civilizaci. Ta věc je inscenačním tělesem komponována jako hudební skladba se čtyřmi základními hlasy (mluvím teď o významovosti, nikoli o skutečné výšce nebo hloubce hlasu, jsou to klasické tenor, baryton, soprán a alt), v níž zaznívá jak hudba minulosti, tak současná kompozice i rovina konkrétního zvuku – hluku. Připomeňme si, že každá postava má nejméně jednu reprezentativní árii. A k tomu všemu je tu ještě elegantně městscky oblečená žena, která půl inscenace shromažďuje v kárce železnou veteš, aby ji v druhé polovině inscenace neustále sunula stále víc a víc do prostoru vědeckého (nebo jakého) pracoviště. Když se dostane se svým haraburdím za hranice jejich „věže ze slonoviny“, začne do jejich replik třískat tyčí o držadlo kárky a nakonec jim oznámí, že by jim jednak ráda prodala pavouka nebo žábu a jednak jim nabídne, že jim z těch krámů postaví chrám. Také tam hrají roli fetiše a amulety a nožičky, ručičky a uši.

Mamut mamut je komedie, která pracuje s drobnými detaily naší každodenní mrzkosti ve vzájemných vztazích (vydírání kolegy, přistiženého při něčem, zač se stydí, zneužívání bližního pro vlastní pohodlí) a s velkou

metafyzickou touhou (sníst srdce mytologického tvora za zimního slunovratu). Činí tak skutečně komediálními prostředky, jež staví vážné jednání na hlavu – člověk v perfektním obleku tančí rituální tanec, muž s cizineckým přízvukem používá hovorové koncovky i předpony (vopravdu votřesný plachťáky), vysvětlují se samozřejmosti (co to znamená „migrujou“), zatímco složité vzorce jsou jako houska na krámě. A vše je nejisté (poměrně naprosto jisté).

Herectví čtyř protagonistů je soustředěné na charakteristiku „hlasu“, jednotlivého partu, pod povrch postavy je nám umožněno nahlédnout v árii. Z těchto árií nejbrilantnější je ta, v níž muž s cizím přízvukem vypráví o tom, jak ho lumičí párek, který prodával Drak na Masarykově nádraží, zachoval při vědomí smyslu života. Ale i árie Adléty o fotbalovém utkání, která vypráví o tom, jak naši hoši strnuli ve chvíli, kdy se dopotáceli k bráně, vyjevuje mnohé o víře / respektive nevíře / postavy ve smysl každodenního konání. A Martha, která stále pečuje o čistotu, pořádek a občerstvení, ve své árii vyjeví, že sice projektu perfektně rozumí a je odbornou záchranou pro kolegu Tomase, ale předmět výzkumu ji vůbec nezajímá a žije svou obsesí čistoty a servisní dokonalosti.

Ještě je tady hudební trio, které jednotlivé situace dotváří, přebírá a pointuje, a pak ta žena s harampádím, jímž v patřičných místech mimořádného metafyzického vypětí začne třískat, takže přehluší lidský hlas.

Jako komplikovaná hudebně dramatická kompozice je Mamut mamut ohrožen rozvením v tempu i v rytmu, potřeboval by také přesné akustické posouzení sálu a doladění síly hlasů. K tomu snad aby měli dirigenta, bez něj těžko lze zaručit rovnováhu jednotlivých složek. Tak se může stát, že inscenace náhle vyjde o něco delší, pomalejší, monotónnější, že něco neslyšíme a něčemu nerozumíme.

Ale i když se tohle všechno stane, nepřestane platit, že divadlo Kámen nám rafinovaným způsobem hraje o pasti, kterou jsme na sebe sami nalíčili, a bolestně se vyrovnáváme s myšlenkou, že zatímco si myslíme, že ji líčíme na „cosi“, co nám zachrání existenci, ve skutečnosti už jsme sami v té pasti chyceni. Mamut se ukáže být jen malým hlodavcem.

Alena Zemančíková

Divadlo Kámen mám ráda a vždycky si je užívám, ale tohle bych zařadila mezi ty slabší kousky.

Pavla Linhartová

Jak se ten Kámen daleko – jak se ten Kámen daleko odkutálel – daleko od stromu – a jak se ten Kámen vrátí když – když dopadne – jak se pak vrátí zase zpátky – zpátky domů.

Lenka Huláková

Baví mě se na ně koukat, ale vůbec nevím, která bije. Chvílema jsem se bavila a chvílema jsem si připadala úplně na jiné planetě.

Hanka Voříšková

Já to ctím, respektuju, rozumím tomu, že to není podvod, že to je profesionální, ale špatně to snáším. Se vším respektem, vím že to není ani levné ani falešné, ale není to pro mě. (...) Princip vyprázdněného opakování je tak starý a sám tak vyprázdněný, že už mám pocit, že někdo marní můj čas.

Daniela Fisherová

Když mám říct něco ošklivého, tak Zahradní slavnost po padesáti letech. Víím, že řídicím principem je ta nacpanost – kdyby to bylo krátké, tak by to nebylo ono. Ale já bych radši, aby to nebylo krátké.

Jindřich Špicner

Je to úžasné, neuvěřitelná krajina, kde se dějí naprosto úžasné působivé věci.

Máša

Nemám rád takový typ divadla. Představte si, kdyby někdo vešel do sálu a spatřil všechny ty diváky, jak se koukají na scénu, kde seděli čtyři vedle sebe, mluvili přes sebe a ta ženská mlátila do vozíku. Co by si ten náhodný návštěvník asi pomyslel.

Vít Dvořák

Mně se to strašně líbilo, ale nedokážu pojmenovat, proč se mi to líbilo. Bylo to úžasné, ale nedokážu to uchopit.

Klároslava